

14. olvasólecke: A megélhetéshez szükséges elvárt hozamok, elvárt árbevétel a növényházi termesztésben

Ledó Ferenc

Növényházi termesztés ökonómiája

Jelen tananyag a Szegei Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-
3.4.3-16-2016-00014

Szegei Tudományegyetem
Cím: 6720 Szege, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Az olvasólecke címe: A megélhetéshez szükséges elvárt hozamok, elvárt árbevétel a növényházi termesztésben

AZ OLVASÓLECKE TARTALMA:

I. A zöldségajtatás gazdasági formái Magyarországon

- 1. Kiegészítő jövedelempótlás*
- 2. Főfoglalkozású őstermelő, családi gazdálkodás*
- 3. Gazdasági társaság*

Olvadási idő: 20 perc

II. Hozamok, minőség, termelői árak, árbevétel

III. Különböző technológiai szinten elérhető hozamok

IV. Az eltérő gazdasági formában termelő gazdaságokban eltérő az elvárható jövedelem megítélése

- 1. Kiegészítő jövedelempótlás*
- 2. Főfoglalkozású őstermelő, családi gazdálkodás.*
- 3. Gazdasági társaság*

V. Ellenőrző kérdések

VI. Irodalom források

Az olvasólecke címe: A megélhetéshez szükséges elvárt hozamok, elvárt árbevétel a növényházi termesztésben

I. A zöldség-hajtás gazdasági formái Magyarországon

A zöldség-hajtást (árutermelő) ma Magyarországon többféle gazdasági formában végzik, ezért képződött jövedelem (haszon) számítása is eltérő.

- **kiegészítő jövedelempótlás (őstermelői egyéni vállalkozás)**
- **főfoglalkozású őstermelő, családi gazdálkodás.**
- **gazdasági társaság (Kft, részvénytársaság, esetleg szövetkezet)**

Nagyon **eltérő a termesztés technikai- technológiai színvonala** / Modern üvegház- egyszerű hidegfóliás termesztés. /

Nagymértékben befolyásolja az elérhető hozamokat, ár bevételeket:

- tenyészidő hossza (3-4 hónap, 10-11 hónap)
- fűtött vagy fűtetlen körülmények között folyik-e a termesztés
- talajos vagy talajnélküli termesztést végeznek a gazdák

Természetesen **nagy eltérések vannak az egyes növényfajok**, sok esetben fajtatípusok **termelése között, a hozamokban és az ár bevételben egyaránt.**

I. 1. Kiegészítő jövedelempótlás

Fő jellemzői:

- Főfoglalkozás, nyugdíj mellett végzi a tevékenységét. (kiegészítő jövedelem mellett)
- Különleges adószabályok vonatkoznak rá.
- A munkát saját maga (családtagjai) végzi(k), ritkán alkalmaz alkalmi munkavállalót.
- Kis területen végzi tevékenységét, főleg fóliás hajtásban (500-3.000m²)
- Éves árbevétele~2-12 millió Ft között van.
- Legtöbb esetben nem végez bővített újratermelést (nem képez amortizációt).
- Termelési színvonal nagy általánosságban gyenge (kevés új technológiai fejlesztést hajt végre.)
- Legtöbb esetben szabadpiacokon (nagybani) értékesít.
- Főleg azon növényfajok termesztését végzi, amelyek alacsonyabb technológiai és technikai szint mellett is a jelenlegi adózási körülmények között, még elfogadható jövedelmet biztosít. Közép és hosszútávon folyamatosan csökken a jövedelmezőség.

I. 2. Főfoglalkozású őstermelő, családi gazdálkodás

Fő jellemzői:

- Családon belül egy vagy több személy állandó tevékenységként folytatja a zöldség-hajtást.
- Itt is különleges adószabályok érvényesek.
- Munkavégzést a családtagokon kívül, lehet alkalmazott vagy alkalmi munkavállaló.

Az olvasólecke címe: A megélhetéshez szükséges elvárt hozamok, elvárt árbevétel a növényházi termesztésben

I. 2. Főfoglalkozású őstermelő, családi gazdálkodás -folytatás

Fő jellemzői:

- Tevékenységét főleg fóliás hajtásban végzi, a terület nagysága >3.000 m²-20.000m²
- Éves árbevétele 15-60 millió Ft közötti. „Már rá van kényszerítve” a technikai-technológiai fejlesztésre.
- Végez bővített újratermelést, még akkor is, ha ez tervezett (amortizáció része).
- Termelési színvonal átlagban közepesnek mondható.
- Értékesítését szervezett formában végzi (TÉSZ, állandó felvásárló, nagybani piac-kialakult kapcsolatok.) Minden növényfaj termelését végezheti gazdaságosan.

I. 3. Gazdasági társaság

- Adózás a gazdasági társaság adózási rendjének megfelelően.
- Bővített újratermelést folytat, pályázik, folyamatos fajtateszteléseket hajt végre.
- Állandó alkalmazottakkal dolgozik (csak időszakosan foglalkoztathat alkalmi munkavállalókat.)
- Nagyobb területeken és főleg modernebb üvegházakban, fóliablokkokban végzi tevékenységét, főleg fűtött körülmények között.
- Termelési színvonala jó vagy kiváló, szakképzett alkalmazottjai vannak, szaktanácsadást igénybe vesz a legtöbb esetben.
- Értékesítés csak szervezett formában (TÉSZ, önálló kapcsolat export és kiskereskedelmi láncokkal)
- Főleg a melegigényes kultúrák termesztését végzik. (Paprikafélék, paradicsom, uborka)
- A 2014-2020 közötti VP pályázatok 80%-a itt valósul meg.

II. Hozamok, minőség, termelői árak, árbevétel

Minden termelőnek tisztában kell lenni azzal, hogy milyen árbevétel mellett jövedelmező a termelése. Az éves termelési költségek és az amortizáció-nál („fejlesztési alap”-nál) mennyivel magasabb az elért árbevétel- mert ez adja a jövedelmet (nyereséget).

A termelő új berendezés építése vagy a régi korszerűsítése mellett dönt, ki kell tudni számolnia, hogy ahhoz mekkora hozam és minőség növekedést kell elérni, hogy a beruházás biztos megtérüljön.

A DélKerTÉSZ 2010 óta végez számításokat a fontosabb növényfajoknál, fajtátípusokban a fedezeti összegben (költség- bevétel=0) milyen hozamokra van szükség.

A hozam és a minőség mindig összefügg, mert ha tudjuk növelni a hozamokat az a legtöbb esetben a minőségi javulással is jár.

Termelői árak: Hosszú évek tapasztalata, hogy több év átlagában a termelői árak változása (növekedése), legtöbb esetben csak a költségnövekedés +60-70%-át fedezi, a többit a technológiai, technikai korszerűsítések eredményeként adódó hozam és minőség javulásának kell fedezni. Itt erős verseny van a belföld és export piacokért az UNIÓ-s tagállamok termelői között.

Az olvasólecke címe: A megélhetéshez szükséges elvárt hozamok, elvárt árbevétel a növényházi termesztésben

III. Különböző technológiai szint mellett elérhető termésmennyiségek

1. táblázat: Egyes zöldségfajok elérhető termésmennyiségei

	Üvegház-talajnélküli		Fűtött fóliablokk-talajnélküli		Hidegfólia-Talajnélküli		Hidegfólia-Talajos	
	<i>Hozam (kg/m²)</i>	<i>Átlagár (Ft/kg)</i>	<i>Hozam (kg/m²)</i>	<i>Átlagár (Ft/kg)</i>	<i>Hozam (kg/m²)</i>	<i>Átlagár (Ft/kg)</i>	<i>Hozam (kg/m²)</i>	<i>Átlagár (Ft/kg)</i>
TV paprika	22-27	350	22-25	300	15-18	160	10-13	140
He.paprika	11-13	800	10-12	600	7-8	400	5-6	350
Kaliforniai paprika*	40-45	350	30-35	300	12-15	300	10-12	250
Kápia paprika	-	-	-	-	10-13	350	7-9	250
Paradicsom	-	-	-	-	-	-	-	-
Fürtös	55-65	200	40-55	170	20-30	140	15-22	120
Cherry **	25-45	500	25-40	400	10-15	300	8-12	250
Uborka ***	-	-	-	-	-	-	-	-
Kígyóuborka	40-60	250	35-50	200	20-30	150	15-25	150

*Magyarországon jelenleg üvegházban, fűtött fóliablokkban nincs termelés-Holland adat.

**A termésmennyiség típusától nagyon eltérő, így a termelői ár is- árbevétel üvegházaknál 12-10 ezer Ft/m².

*** Üvegházaknál évi 3 kultúra, fűtött berendezéseknél 2 kultúra, míg hideghajtásnál 1-2 kultúra (1 kultúra esetén-előtte-febr.-ápr. saláta? talajos termesztésnél).

IV. Az eltérő gazdasági formában termelő gazdaságokban eltérő az elvárható jövedelem megítélése

IV. 1. Kiegészítő jövedelempótlás

Az éves szinten elért árbevétel- kifizetett költségek (inputanyag, bérjellegű, adók, adminisztrációs költség- egyenlege/.

Család által elvégzett munkaóraszám meghatározása:

$$\frac{\text{jövedelem egyenlege}}{\text{családi munkaórák száma}} \Rightarrow 2500 - 3000 \text{ Ft/óra}$$

akkor van értelme a tevékenységet folytatni, ha kevesebb akkor meg kell vizsgálni, hogy lehet javítani a technológián erre legjobb mutató a m²-kénti hozam plusz minőség figyelembevétele.

Az olvasólecke címe: A megélhetéshez szükséges elvárt hozamok, elvárt árbevétel a növényházi termesztésben

IV. 2. Főfoglalkozási őstermelők, családi gazdálkodók

Számítás hasonló az előbb leírtakhoz, csak itt a költségeknél számolni kell az amortizációt is (beruházási költségek 20%-át fóliás berendezéseknél, üvegházak esetén pedig 10%-át)

$$\frac{\text{a jövedelm egyenlege}}{\text{családi munkavégzés}} \Rightarrow 5000 - 6000 \text{ Ft/óra}$$

IV. 3. Gazdasági társaságok

Gazdasági társaságoknál a kettős könyvelés miatt „könnyű” a számítás metodikája.

Megtérülés: üvegházaknál- 10-12 év (támogatás nélkül),

5-6 év támogatással, míg a korszerű fóliablokkoknál ez 6-7 év (támogatás nélkül), támogatással pedig 3-4 év.

V. Ellenőrző kérdések:

- 1. Ismertesse a különböző gazdasági formában végzett zöldség-hajtás főbb gazdasági jellemzőit!**
- 2. Végezzen számításokat, hasonlítsa össze egységnyi területen (1 ha) folytatott paprika hajtás jövedelmezőségét a talaj nélküli üvegházi és a talajos hidegfóliás termesztés esetében!**
- 3. Végezzen számításokat, hasonlítsa össze egységnyi területen (1 ha) folytatott paradicsom hajtás jövedelmezőségét a talaj nélküli üvegházi és a talaj nélküli hidegfóliás termesztés esetében!**

VI. Irodalom források

DélKerTÉSZ és FruitVeB belső tanulmányok

Készült a Szegedi Tudományegyetem megbízásából az Európai Unió támogatásával